

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL

PREDMET TABAK protiv HRVATSKE

(Zahtjev br. 24315/13)

PRESUDA

Članak 6. stavak 1. (građanski aspekt) • Pošteno suđenje u postupku utvrđivanja odgovornosti tuženog društva za isplatu naknade štete za ozljedu, u kojem podnositelj zahtjeva nije postupao s potrebnom revnošću u pogledu pitanja nepristranosti vještaka niti je iskoristio svoja procesna prava
• Drugostupanjski sud bio je spriječen ispitati prigovor zbog situacije koja se pretežito i objektivno može pripisati podnositelju

STRASBOURG

13. siječnja 2022.

KONAČNA

9. svibnja 2022.

Presuda je postala konačna pod okolnostima utvrđenima u članku 44. stavku 2. Konvencije. Može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.

U predmetu Tabak protiv Hrvatske,

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući u vijeću u sastavu:

Péter Paczolay, *predsjednik*,

Ksenija Turković,

Alena Poláčková,

Gilberto Felici,

Erik Wennerström,

Raffaele Sabato,

Lorraine Schembri Orland, *suci*,

i Liv Tigerstedt, *zamjenica tajnice Odjela*,

uzimajući u obzir:

zahtjev (br. 24315/13) protiv Republike Hrvatske koji je hrvatski državljanin g. Ivan Tabak („podnositelj zahtjeva”) podnio Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda („Konvencija”) dana 27. ožujka 2013.;

odluku da se Vladu Republike Hrvatske („Vlada”) obavijesti o zahtjevu; očitovanja stranaka;

nakon vijećanja zatvorenog za javnost 28. rujna 2021. i 23. studenoga 2021. godine,

donosi sljedeću presudu koja je usvojena potonjeg datuma:

UVOD

1. Predmet se odnosi na prigovor podnositelja zahtjeva na temelju članka 6. stavka 1. Konvencije da nije imao pošteno suđenje jer su nacionalni sudovi svoje presude temeljili na mišljenju vještakinje koja je radila za tuženo društvo.

ČINJENICE

2. Podnositelj zahtjeva rođen je 1956. godine i živi u Ferdinandovcu. Zastupao ga je g. Ž. Lacković, odvjetnik iz Đurđevca.

3. Vladu je zastupala njezina zastupnica, gđa Š. Stažnik.

4. Činjenično stanje predmeta, kako su ga iznijele stranke, može se sažeti kako slijedi.

5. Dana 8. lipnja 1995. podnositelj zahtjeva sudjelovao je u prometnoj nesreći u kojoj je zadobio ozljedu koljena.

6. Dana 1. siječnja 1999. priznato mu je pravo na invalidsku mirovinu.

7. U svibnju 1999. podnio je tužbu protiv osiguravajućeg društva C.O. pred Općinskim sudom u Đurđevcu tražeći naknadu štete u vezi s prometnom nesrećom.

8. Predmet je dodijeljen u rad sucu V.V. Tijekom prvostupanjskog postupka podnositelja zahtjeva zastupao je I.D., odvjetnik iz Đurđevca.

9. U srpnju 2000. prvostupanjski sud pribavio je nalaz i mišljenje od D.H., kirurga i stalnog sudskog vještaka, o prirodi podnositeljeve ozljede i intenzitetu i trajanju njegovih tjelesnih bolova i duševne boli. D.H. je naveo, *inter alia*, da razlog za podnositeljev odlazak u invalidsku mirovinu nije bila ozljeda koljena koju je zadobio u prometnoj nesreći, već vjerojatno promjene na njegovoj kralježnici. Podnositelj zahtjeva prigovorio je nalazu i mišljenju D.H.-a u dijelu koji se odnosi na razlog za njegov odlazak u invalidsku mirovinu.

10. U prosincu 2002. prvostupanjski sud pribavio je nalaz i mišljenje od F.R., stalnog sudskog vještaka za prometna pitanja. F.R. je utvrdio, *inter alia*, da je do prometne nesreće došlo zbog neprilagođene brzine vožnje obiju stranaka. Podnositelj zahtjeva nije imao primjedbi na nalaz F.R.

11. U pisanom podnesku od 29. ožujka 2006. tuženo društvo predložilo je pribavljanje nalaza i mišljenja od specijalista medicine rada.

12. Na ročištu održanom istog dana kojem su prisustvovali podnositelj zahtjeva i njegov odvjetnik, a tuženo društvo nije, prvostupanjski sud odredio je vještačenje od strane V.B., specijalistice medicine rada i stalne sudske vještakinje. V.B.-in zadatak bio je ocijeniti vezu između ozljede koju je podnositelj zahtjeva zadobio u prometnoj nesreći i njegove radne sposobnosti.

Mjerodavni dio zapisnika s ročišta glasio je:

I. [Sud] određuje medicinsko vještačenje.

II. [Sud] imenuje vještakom V.B., ..., specijalicu medicine rada, stalnu sudsku vještakinju.

III. [Vještak] treba utvrditi je li, i ako je u kojoj mjeri i opsegu je smanjena radna sposobnost [podnositelja zahtjeva] zbog posljedica prometne nesreće, neke druge ozljede ili pak bolesti, te odrediti duljinu trajanja njegove radne nesposobnosti.

IV. Vještak je obvezan dostaviti svoj pisani nalaz i mišljenje u roku od trideset dana."

13. Dana 23. lipnja 2006. V.B. je dostavila nalaz i mišljenje prvostupanjskom sudu. Pregledala je podnositeljevu medicinsku dokumentaciju i zaključila sljedeće:

– razlog za podnositeljevu nesposobnost za rad (bolovanje) od 9. lipnja do 26. kolovoza 1995. bila je ozljeda koljena zadobivena u prometnoj nesreći;

– razlog za njegovo bolovanje od 28. kolovoza do 1. prosinca 1995. bilo je liječenje komplikacija zbog ozljede koljena uzrokovanih ranijom bolešću koljena, kao i oštećenje vratnih živaca uzrokovano promjenama na njegovoj kralježnici; i

– njegova smanjena radna sposobnost nije bila uzrokovana ozljedom koljena, već bolešću kralježnice i kroničnim oštećenjem vratnih živaca.

14. Dana 11. kolovoza 2006. tuženo društvo predložilo je saslušanje V.B. u pogledu jednog dijela njezina nalaza. Podnositelj zahtjeva složio se s tim prijedlogom.

15. Dana 25. listopada 2006. V.B. je dostavila dodatni nalaz i mišljenje u kojem je objasnila da je razlog za podnositeljevo bolovanje od 28. kolovoza do 1. prosinca 1995. bilo liječenje bolesti koljena koja se pojavila prije nesreće, kao i bolovi u kralježnici.

16. Na ročištu održanom 28. prosinca 2006. podnositelj zahtjeva osporio je nalaz V.B.

17. Na ročištu održanom 5. veljače 2007. sud je saslušao V.B. Mjerodavni dio zapisnika s ročišta glasi:

“[Sud] će saslušati vještakinju V.B.

Vještakinja: dr V.B., kći ..., rođena dana..., s prebivalištem u ..., specijalist medicine rada.

Nakon što je propisno upozorena iznosi kako slijedi ...”

V.B. je zatim odgovorila na podnositeljeva pitanja o nalazima njezina vještačenja. Prema mišljenju V.B., ozljeda koljena pogoršala je postojeću bolest koljena, a bolest koljena produljila je liječenje ozljede koljena. Podnositelj zahtjeva zatražio je dodatni rok kako bi precizirao svoj tužbeni zahtjev.

18. U podnesku od 15. veljače 2007. podnositelj se u prilog svom zahtjevu pozvao na iskaz koji je V.B. dala na ročištu od 5. veljače 2007.

19. Dana 2. ožujka 2007. Općinski sud u Đurđevcu utvrdio je, pozivajući se na nalaz i mišljenje F.R. (vidi stavak 10. ove presude), da podnositelj zahtjeva snosi 50 % odgovornosti za prometnu nesreću te mu je stoga dosudio 50 % iznosa potraživanog na ime naknade neimovinske štete i gubitka zarade za razdoblje od 8. lipnja 1995. do njegova odlaska u mirovinu u siječnju 1999. Njegov zahtjev za naknadu neimovinske štete ocjenjivao je pozivajući se na nalaz i mišljenje D.H. (vidi stavak 9. ove presude). Odbio je njegov zahtjev za mjesečnu rentu, koju je podnositelj potraživao s početkom plaćanja od 1. siječnja 1999., pozivajući se na nalaz V.B. da razlog za podnositeljev odlazak u invalidsku mirovinu nije bila ozljeda koljena koju je zadobio u prometnoj nesreći.

20. Podnositelj zahtjeva u žalbi je osporavao zaključak prvostupanjskog suda da on snosi 50 % odgovornosti za prometnu nesreću.

21. Dana 30. rujna 2008. Županijski sud u Koprivnici potvrdio je presudu u dijelu u kojem je odbijen podnositeljev tužbeni zahtjev, a ukinuo je dio presude u kojem je podnositelju dosuđeno 50 % iznosa koji je potraživao na ime naknade štete zbog izgubljene zarade te je predmet u tom dijelu vratio prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje. Utvrdio je da prvostupanjski sud nije objasnio zašto je podnositelju dosudio naknadu štete zbog izgubljene zarade za cjelokupno razdoblje do njegova odlaska u invalidsku mirovinu. U skladu s tim, u ponovljenom postupku

prvostupanjski sud bio je dužan odlučiti o podnositeljevu zahtjevu za naknadu štete zbog izgubljene zarade za razdoblje od 8. lipnja 1995. do njegova odlaska u mirovinu u siječnju 1999. u iznosu od 54.684,00 hrvatske kune (HRK), zajedno sa zateznim kamatama. Prvostupanjska presuda u preostalom dijelu je postala pravomoćna.

22. Dana 24. studenoga 2008. podnositelj zahtjeva podnio je reviziju protiv dijela prvostupanjske presude u kojem je postala pravomoćna. Dana 21. prosinca 2011. Vrhovni sud Republike Hrvatske odbio je reviziju podnositelja zahtjeva kao neosnovanu. Presudio je, *inter alia*, da su niži sudovi pravilno odbili podnositeljev zahtjev za mjesečnu rentu uzimajući u obzir da je vještačenjem bilo potvrđeno da razlog za podnositeljev odlazak u invalidsku mirovinu nije bila ozljeda koljena koju je zadobio u prometnoj nesreći.

23. U međuvremenu, u ponovljenom postupku, dana 27. listopada 2009. prvostupanjski sud donio je presudu kojom je usvojio podnositeljev zahtjev za naknadu štete zbog izgubljene zarade za razdoblje od 9. lipnja do 26. kolovoza 1995. u iznosu od 1.131,52 kune, zajedno sa zakonskim kamatama, i odbio preostali dio njegova zahtjeva u iznosu od 53.552,48 kuna. Pritom se pozvao na nalaz V.B. da je razlog za podnositeljevo bolovanje od 9. lipnja do 26. kolovoza 1995. bila ozljeda koljena zadobivena u prometnoj nesreći, dok su razlog za njegovo daljnje bolovanje bile bolesti koje nisu bile povezane s nesrećom.

24. Povodom žalbe podnositelja zahtjeva, dana 23. veljače 2010. Županijski sud u Koprivnici ukinuo je prvostupanjsku presudu u dijelu u kojem je odbijen podnositeljev tužbeni zahtjev.

25. Dana 30. lipnja 2010. prvostupanjski sud odbio je podnositeljev tužbeni zahtjev navodeći da nije moguće razlikovati iznose koje je tražio po različitim osnovama zbog izgubljene zarade u ukupnom iznosu tužbenog zahtjeva za naknadu štete zbog izgubljene zarade.

26. Povodom žalbe podnositelja zahtjeva, Županijski sud u Koprivnici ukinuo je prvostupanjsku presudu te je predmet dodijeljen u rad sutkinji Z.S. Ona je bila dužna odlučiti o podnositeljevu zahtjevu za naknadu štete zbog izgubljene zarade za razdoblje od 26. kolovoza 1995. do njegova odlaska u mirovinu u siječnju 1999. u iznosu od 53.552,48 kuna, zajedno sa zakonskim kamatama.

27. Dana 5. ožujka 2012. prvostupanjski sud odbio je tužbeni zahtjev podnositelja zahtjeva kao neosnovan. Pozvao se na nalaz i mišljenje V.B. da razlog za podnositeljevo bolovanje nakon 26. kolovoza 1995. nije bio povezan s nesrećom.

28. Dana 16. ožujka 2012. podnositelj zahtjeva podnio je žalbu na temelju članka 354. stavka 1. Zakona o parničnom postupku (vidi stavak 44. ove presude) u kojoj je prigovorio da je došlo do bitne povrede odredaba parničnog postupka jer je prvostupanjski sud za vještaka odredio V.B., koja je, prema javno dostupnim podacima, radila kao liječnik cenzor u generalnoj

direkciji tuženog društva te je bila i predsjednica upravnog odbora njegova društva kćeri C.Z.O. Prvostupanjski sud je svoju presudu temeljio na mišljenju V.B., dok je prema člancima 71. i 254. Zakona o parničnom postupku ona trebala biti izuzeta iz predmeta (vidi stavke 35. – 36. ove presude).

Podnositelj zahtjeva naveo je da je za zastupanje u žalbenom postupku imenovao nove odvjetnike, koji su pregledali spis i otkrili vezu između V.B. i tuženog društva.

Na kraju je naveo da je nalaz V.B. u njegovu predmetu dokaz njezine pristranosti; ona je umanjila utjecaj njegove ozljede na pogoršanje njegova zdravlja. Uz tu žalbu podnositelj je priložio presliku profesionalne biografije V.B.

29. Dana 4. rujna 2012. drugostupanjski sud odbio je žalbu podnositelja zahtjeva kao neosnovanu.

Utvrдио je da je u profesionalnoj biografiji V.B., priloženoj uz žalbu, navedeno da u vrijeme kada je dostavila nalaz i mišljenje nije bila zaposlena kod tuženog društva, već je liječnik cenzor u njegovoj generalnoj direkciji bila 1995. godine i da je od ožujka 2004. do odlaska u mirovinu, na nepoznati datum, bila predsjednica upravnog odbora društva C.Z.O.

Presudio je i da podnositelj zahtjeva prigovor u pogledu pristranosti vještaka nije mogao istaknuti u žalbenom postupku.

Na kraju je odbio prigovore podnositelja zahtjeva na zaključke V.B. utvrdivši da se o tim prigovorima već raspravljalo tijekom prvostupanjskog postupka te su odbijene.

Mjerodavni dio drugostupanjske presude glasi:

„Tužitelj ovaj prigovor na osobu vještaka iznosi tek u žalbi, a prema odredbi čl. 352. st. 2. ZZP-a ako stranka nije tijekom prvostupanjskog postupka istaknula ... prigovor o pitanju na koje prvostupanjski sud ne pazi po službenoj dužnosti, ona taj prigovor ne može iznijeti u žalbi.

Prema odredbi čl. 254. ZPP-a vještak može biti izuzet iz istih razloga iz kojih može biti izuzet sudac, a stranka je dužna zahtjev za izuzeće vještaka podnijeti čim sazna da postoji razlog za izuzeće, a najkasnije prije početka izvođenja dokaza vještačenjem. Ako je stranka saznala za razlog izuzeća poslije obavljenog vještačenja i prigovara vještačenju iz tog razloga, sud će postupiti kao da je zahtjev za izuzeće stavljen prije obavljenog vještačenja.

Dakle, radi se o postupovno pravnom prigovoru o pitanju na koje sud ne pazi po službenoj dužnosti, pa se takav prigovor više ne može iznositi u žalbi.“

30. Podnositelj zahtjeva podnio je ustavnu tužbu protiv drugostupanjske presude tvrdeći da je nedostatku nepristranosti V.B. prigovorio čim je saznao za razlog zbog kojeg je trebala biti izuzeta iz predmeta. Drugostupanjski sud odbio je ispitati njegov prigovor pozivajući se na članak 352. stavak 2. Zakona o parničnom postupku. Međutim, na temelju članka 352. stavka 1. tog zakona, stranka u postupku mogla se u svojoj žalbi pozivati na nove činjenice i dokaze ako se te činjenice i dokazi odnose na

bitne povrede odredaba parničnog postupka koje su određene člankom 354. stavkom 1. (vidi stavke 41. i 44. ove presude).

31. Dana 19. prosinca 2012. Ustavni sud odbacio je ustavnu tužbu podnositelja zahtjeva kao očigledno neosnovanu.

MJERODAVNI PRAVNI OKVIR I PRAKSA

I. MJERODAVNO DOMAĆE PRAVO

32. U relevantno vrijeme položaj vještaka u parničnom postupku bio je uređen člancima 251. – 262. Zakona o parničnom postupku (Narodne novine br. 53/1991, 91/1992, 112/1999, 117/2003, 84/2008, 123/2008, 57/2011 i 148/2011).

33. Na temelju članka 251. Zakona o parničnom postupku za određivanje vještačenja bio je nadležan sud koji vodi postupak. Prije nego što odredi vještačenje, sud je bio dužan saslušati stranke o odabiru vještaka (članak 251. stavak 2.). Sud je uvijek mogao odrediti drugog vještaka (članak 251. stavak 4.).

34. Nakon što ih je sud odredio, vještaci su bili dužni iznijeti nalaz i mišljenje (članak 253. stavak 1.). Sud je vještaka, na njegov zahtjev, trebao osloboditi dužnosti vještačenja iz istih razloga iz kojih je svjedok mogao uskratiti svjedočenje ili odgovor na pojedino pitanje. Sud je mogao vještaka ili pravnu osobu u kojoj vještak radi, na njihov zahtjev, osloboditi dužnosti vještačenja i iz drugih opravdanih razloga (članak 253. stavci 2. i 3.).

35. Na temelju članka 254. stavka 1. Zakona o parničnom postupku vještak je mogao biti izuzet iz istih razloga kao i sudac.

36. Sudac je bio isključen od obavljanja svojih dužnosti ako stalno ili privremeno radi u pravnoj osobi koja je stranka u postupku (članak 71. stavak 2.). To se smatralo apsolutnim razlogom za automatsko izuzeće suca iz predmeta. Čim bi saznao da postoji apsolutni razlog za izuzeće, sudac je bio dužan prekinuti svaki rad na tom predmetu. Sudac je bio dužan o okolnostima zbog kojih je izuzet iz suđenja obavijestiti predsjednika suda, koji bi zatim odredio drugog suca (članak 72. stavak 1.).

Sudac je bio isključen od obavljanja svojih dužnosti kada postoje druge okolnosti koje dovode u sumnju njegovu nepristranost (članak 71. stavak 7.). Sudac je bio dužan obavijestiti predsjednika suda o svim drugim okolnostima za koje je smatrao da bi mogle dovesti u sumnju njegovu nepristranost. Predsjednik suda zatim je morao donijeti odluku o mogućem izuzeću uzimajući u obzir okolnosti predmeta (članak 72. stavak 2.). Ostale mjerodavne odredbe domaćeg prava o izuzeću sudaca u parničnom postupku izložene su u predmetu *Ramljak protiv Hrvatske* (br. 5856/13, stavci 13. – 18., 27. lipnja 2017.).

37. Na temelju članka 254. stavka 2. Zakona o parničnom postupku stranka je bila dužna podnijeti zahtjev za izuzeće vještaka čim sazna da

postoji razlog za izuzeće, a najkasnije prije početka izvođenja dokaza vještačenjem. U zahtjevu za izuzeće stranka je bila dužna navesti okolnosti na kojima temelji svoj zahtjev za izuzeće (članak 254. stavak 3.). Ako je stranka saznala za razloge za izuzeće poslije obavljenog vještačenja i prigovorila je vještačenju iz tih razloga, sud je trebao postupiti kao da je zahtjev za izuzeće bio stavljen prije obavljenog vještačenja (članak 254. stavak 6.).

38. Za odlučivanje o zahtjevu za izuzeće bio je nadležan parnični sud (članak 254. stavak 4.). Protiv rješenja kojim se prihvaća zahtjev za izuzeće nije bila dopuštena žalba, a protiv rješenja kojim se zahtjev odbija nije bila dopuštena posebna žalba (članak 254. stavak 5.).

39. Vještaci su se pozivali dostavom pisanog poziva u kojem se navodi njihovo ime i prezime i zanimanje te predmet u vezi s kojim se poziva kao vještak. U pozivu se vještaka upozoravalo na posljedice neopravdanog izostanka i na pravo na naknadu troškova (članak 257.).

40. Prije početka vještačenja vještaci su bili pozvani da brižljivo razmotre predmet vještačenja, da točno navedu sve što opaze i nađu i da svoje mišljenje iznesu savjesno i u skladu s pravilima znanosti i vještine. Bili su upozoreni i na posljedice davanja lažnog iskaza (članak 258. stavak 1.). Nakon toga vještake se pitalo za ime i prezime, ime oca, zanimanje, boravište, mjesto rođenja, godine života i njihov odnos sa strankama (članak 258. stavak 2.).

41. Na temelju članka 352. stavka 1. Zakona o parničnom postupku stranka se u žalbi protiv prvostupanjske presude nije mogla pozivati na nove činjenice niti predlagati nove dokaze, osim ako se te činjenice i dokazi odnose na bitne povrede odredaba parničnog postupka zbog kojih se žalba može izjaviti.

42. Na temelju članka 352. stavka 2. Zakona o parničnom postupku, ako stranka nije tijekom prvostupanjskog postupka istaknula prigovor zastare, prigovor radi rješavanja predmeta prebijanjem tražbina ili neki drugi materijalnopravni ili postupovnopravni prigovor o pitanju na koje prvostupanjski sud ne pazi po službenoj dužnosti, stranka taj prigovor nije mogla iznijeti u žalbi.

43. Na temelju članka 353. stavka 1. Zakona o parničnom postupku presuda se mogla pobijati zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka.

44. Na temelju članka 354. stavka 1. Zakona o parničnom postupku bitna povreda odredaba parničnog postupka postojala je ako sud u tijeku postupka nije primijenio ili je nepravilno primijenio koju odredbu tog zakona, a to je bilo ili je moglo biti od utjecaja na donošenje zakonite i pravilne presude.

45. Osim Zakonom o parničnom postupku, u relevantno vrijeme u dotičnom predmetu položaj sudskih vještaka bio je uređen dvama izdanjima Pravilnika o stalnim sudskim vještacima (Narodne novine br. 21/1998 i Narodne novine br. 88/2008 s daljnjim izmjenama i dopunama). U oba

izdanja Pravilnika o stalnim sudskim vještacima bilo je predviđeno da su sudski vještaci dužni vještačenja obavljati objektivno i prema svom najboljem znanju.

46. Dužnosti sudskih vještaka u njihovu radu bile su uređene i dvama izdanjima Etičkog kodeksa sudskih vještaka, koja je Hrvatsko društvo sudskih vještaka donijelo 6. travnja 2002. i 12. veljače 2011. Potonjim izdanjem bilo je predviđeno da su sudski vještaci dužni izbjegavati sukob interesa koji uzrokuju obiteljski odnosi, prijateljske veze i financijski interesi kao i suzdržavati se od primanja bilo kakvih isplata koje bi mogle imati utjecaj na njihovu objektivnost (članak 4.). Bili su dužni donositi neovisna i nepristrana mišljenja (članak 8.). Bili su dužni upozoriti sud ako postoje opravdani razlozi za njihovo izuzeće iz predmeta (članak 10.).

II. MJERODAVNA DOMAĆA PRAKSA

47. Vlada se pozvala na rješenje Vrhovnog suda br. Rev-x-1115/13 od 10. prosinca 2014., doneseno u parničnom postupku u kojem su tužitelji tražili naknadu štete od općine.

48. U tom rješenju Vrhovni sud primijetio je, *inter alia*, da se prvostupanjska presuda temeljila na nalazu i mišljenju sudskog vještaka u odnosu na kojeg su u prvostupanjskom postupku tužitelji podnijeli zahtjev za izuzeće zbog razloga koje su ponovili u žalbi i u reviziji, to jest da se društvo u vlasništvu vještaka nalazi u stalnoj poslovnoj vezi s tuženicom. Vrhovni sud smatrao je da činjenica da je vještak u stalnoj poslovnoj vezi sa strankom u postupku može predstavljati okolnost koja dovodi u sumnju njegovu nepristranost na temelju članka 71. stavka 7. Zakona o parničnom postupku. Primijetio je da je prvostupanjski sud odbio zahtjev za izuzeće vještaka kao neosnovan i da je drugostupanjski sud izbjegao razmotriti pitanje smatrajući, *inter alia*, da tužitelji zahtjev za izuzeće nisu podnijeli u roku utvrđenom u članku 254. stavku 2. Zakona o parničnom postupku (odnosno prije izvođenja dokaza vještačenjem). Vrhovni sud utvrdio je da drugostupanjski sud nije primijenio članak 254. stavak 6. Zakona o parničnom postupku, prema kojem je zahtjev mogao biti podnesen i nakon obavljenog vještačenja ako je stranka naknadno saznala za razloge za izuzeće. Drugostupanjski sud nije uzeo u obzir kada su tužitelji saznali za razlog za izuzeće vještaka. Stoga je u drugostupanjskom postupku učinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka koja je mogla utjecati na donošenje zakonite i pravilne presude. Iz tog je razloga Vrhovni sud ukinuo presudu drugostupanjskog suda i vratio predmet tom sudu.

PRAVO

NAVODNA POVREDA ČLANKA 6. KONVENCIJE

49. Podnositelj zahtjeva prigovorio je da nije imao pošteno suđenje jer su nacionalni sudovi svoju presudu temeljili na mišljenju vještakinje koja je radila za tuženo društvo. Podnositelj zahtjeva pozvao se na članak 6. stavak 1. Konvencije, koji glasi kako slijedi:

„Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi ... svatko ima pravo da ... neovisni i nepristrani sud pravično ... ispita njegov slučaj.“

A. Dopuštenost

50. Sud primjećuje da ovaj prigovor nije ni očigledno neosnovan ni nedopušten po bilo kojoj drugoj osnovi navedenoj u članku 35. Konvencije. Stoga se mora proglasiti dopuštenim.

B. Osnovanost

1. Tvrđnje stranaka

(a) Podnositelj zahtjeva

51. Podnositelj zahtjeva tvrdio je da na temelju Zakona o parničnom postupku vještaci trebaju obavijestiti sud ako postoje bilo kakve okolnosti koje dovode u sumnju njihovu neovisnost ili nepristranost. V.B. nije otkrila svoje profesionalne veze s tuženim društvom te je dostavila nalaz i mišljenje na temelju kojeg su sudovi odbili važan dio njegova tužbenog zahtjeva. To je dovelo do povrede načela jednakosti stranaka u postupku.

52. Podnositelj zahtjeva objasnio je da I.D., odvjetnik koji ga je zastupao u prvostupanjskom postupku, nije bio ni u kakvom osobnom ili profesionalnom kontaktu s V.B. te nije znao za njezinu vezu s tuženim društvom. U žalbenom postupku angažirao je nove odvjetnike koji su saznali za tu vezu te su u žalbi protiv prvostupanjske presude otvorili pitanje nedostatka nepristranosti. Međutim, drugostupanjski sud odbio je razmotriti to pitanje, a njegova naknadna ustavna tužba nije bila uspješna.

(b) Vlada

53. Vlada je tvrdila da ništa ne ukazuje na to da je prvostupanjski sud znao za vezu između tuženog društva i V.B. kada ju je odredio za vještaka u podnositeljevu predmetu. V.B. je bila stalna sudska vještakinja specijalizirana za medicinu rada. Na popisu stalnih sudskih vještaka navedeni su samo osobni podaci vještaka i njihova specijalizacija. Nisu navedeni podaci o njihovu radnom odnosu. Da je profesionalna veza između

V.B. i tuženog društva bila općepoznata činjenica u Đurđevcu, onda bi i I.D., koji je zastupao podnositelja zahtjeva tijekom prvostupanjskog postupka, bio upoznat s tom činjenicom. V.B. za vještaka u predmetu nije odredio isti sudac koji je donio pravomoćnu presudu na temelju njezina nalaza i mišljenja.

54. Vlada je nadalje navela da su, iako je za određivanje vještačenja nadležan sud koji vodi postupak, strankama pružene dostatne postupovne zaštitne mjere za osiguranje nepristranosti vještaka. Stranke su imale mogućnost prigovoriti određivanju određene osobe za vještaka u njihovu predmetu. Mogle su podnijeti zahtjev za izuzeće vještaka, koji je mogao biti izuzet iz istih razloga kao i suci, kao što je stalan ili privremeni radni odnos kod pravnog subjekta koji je stranka u postupku.

55. Vlada je napomenula da podnositelj zahtjeva i njegov odvjetnik nisu imali nikakvih prigovora o nedostatku nepristranosti V.B. tijekom razdoblja od šest godina. Očito nisu postupali revno jer su, kako su istaknuli podnositeljevi odvjetnici u žalbenom postupku, informacije o vezi između V.B. i tuženog društva bile „javno dostupne”.

56. Vlada je tvrdila da prema domaćem zakonu suci nisu obvezni po službenoj dužnosti paziti na postojanje razloga za izuzeće vještaka. Inače bi suci morali ispitivati privatne, profesionalne i druge moguće veze između vještaka i stranaka u postupku.

57. Prema mišljenju Vlade, čak i da je prvostupanjski sud saznao za vezu između V.B. i tuženog društva nakon što ju je odredio za vještaka u podnositeljevu predmetu, ne bi mogao otvoriti to pitanje po službenoj dužnosti. Samo je dotična stranka mogla zatražiti izuzeće vještaka. Nadalje, za razliku od sudaca, koji su prema domaćem zakonu obvezni izuzeti se iz predmeta ako otkriju da postoje razlozi za njihovo izuzeće ili okolnosti koje dovode u sumnju njihovu nepristranost, vještaci nemaju tu obvezu.

58. Pozivajući se na rješenje Vrhovnog suda navedeno u stavcima 47. – 48. ove presude, Vlada je naglasila da se zahtjev za izuzeće vještaka može podnijeti samo tijekom prvostupanjskog postupka. Postupanje prvostupanjskog suda po tom zahtjevu zatim su mogli ispitati viši sudovi. Podnositelj zahtjeva prvi put je prigovorio nedostatku nepristranosti V.B. u žalbenom postupku te je stoga drugostupanjski sud bio spriječen ispitati to pitanje.

59. Vlada je na kraju tvrdila da činjenica da su se presude domaćih sudova u podnositeljevu predmetu temeljile na nalazu i mišljenju V.B. nije predstavljala povredu načela jednakosti stranaka u postupku. V.B. je bila jedan od troje vještaka određenih u predmetu, a dio podnositeljeva tužbenog zahtjeva zapravo je bio usvojen.

2. Ocjena Suda

60. Sud ponavlja da je člankom 6. stavkom 1. Konvencije zajamčeno pravo na pošteno suđenje pred neovisnim i nepristranim „sudom” te nije

izričito propisano da vještak kojega taj sud sasluša mora ispunjavati iste uvjete (vidi *Sara Lind Eggertsdóttir protiv Islanda*, br. 31930/04, stavak 47., 5. srpnja 2007., i *Letinčić protiv Hrvatske*, br. 7183/11, stavak 51., 3. svibnja 2016.). Međutim, mišljenje vještaka kojega je nadležni sud odredio da se očituje o pitanjima koja se otvaraju u predmetu vjerojatno će imati značajnu težinu pri ocjenjivanju tih pitanja od strane tog suda. Pretpostavka neovisnosti osobito je važna kod pribavljanja nalaza i mišljenja vještaka medicinske struke, koji moraju biti i formalno i *de facto* neovisni od osoba koje su umiješane u događaje (vidi *Bajić protiv Hrvatske*, br. 41108/10, stavak 95., 13. studenoga 2012.). Sud je u svojoj sudskoj praksi priznao da nedostatak neutralnosti vještaka kojega je odredio sud može u određenim okolnostima dovesti do povrede načela jednakosti stranaka u postupku koje je svojstveno pojmu poštenog suđenja (vidi *Bönisch protiv Austrije*, 6. svibnja 1985., stavci 30. – 35., Serija A br. 92, i *Brandstetter protiv Austrije*, 28. kolovoza 1991., stavak 33., Serija A br. 211). Konkretno, potrebno je imati u vidu čimbenike kao što su procesna pozicija i uloga vještaka u relevantnom postupku (vidi gore navedeni predmet *Sara Lind Eggertsdóttir*, stavak 47., i gore navedeni predmet *Letinčić*, stavak 51.).

61. U ovom predmetu su domaći sudovi trebali odlučiti o pitanju je li tuženo društvo dužno platiti naknadu štete podnositelju zahtjeva zbog ozljede koju je zadobio u prometnoj nesreći (vidi stavak 7. ove presude).

62. Domaći sudovi su pribavili nalaze i mišljenja od troje vještaka (vidi stavke 9. – 10. i 12. ove presude) i donijeli su nekoliko presuda. Pozivajući se na nalaz i mišljenje D.H., ocijenili su podnositeljev zahtjev na naknadu neimovinske štete. Pozivajući se na nalaz i mišljenje F.R., presudili su da podnositelj zahtjeva snosi 50 % odgovornosti za prometnu nesreću te su mu stoga dosudili 50 % iznosa potraživanog na ime naknade neimovinske štete. Pozivajući se na nalaz i mišljenje V.B., usvojili su podnositeljev tužbeni zahtjev u pogledu naknade zbog izgubljene zarade za razdoblje od 9. lipnja do 26. kolovoza 1995., a odbili su njegov tužbeni zahtjev u pogledu mjesečne rente za razdoblje nakon siječnja 1999. (vidi stavke 19. – 24. ove presude).

63. Te presude su postale pravomoćne. Domaćim je sudovima bilo preostalo ispitati podnositeljev zahtjev u pogledu naknade štete zbog izgubljene zarade za razdoblje od 26. kolovoza 1995. do njegova odlaska u mirovinu u siječnju 1999. u iznosu od 53.552,48 kuna, zajedno sa zakonskim kamatama (vidi stavak 26. ove presude), što je predmet spora pred Sudom.

64. U ožujku 2012. godine prvostupanjski sud odbio je neriješeni dio tužbenog zahtjeva podnositelja na temelju nalaza i mišljenja V.B. izrađenog 2006. godine i u veljači 2007., u kojem je smatrala da smanjena radna sposobnost podnositelja nakon 26. kolovoza 1995. nije povezana s prometnom nesrećom (vidi stavke 13., 15., 17. i 25. ove presude).

65. U tim okolnostima Sud je spreman prihvatiti da su nalaz i mišljenje V.B. imali odlučnu ulogu u ocjeni značajnog dijela podnositeljeva tužbenog zahtjeva, posebice u pogledu naknade štete zbog izgubljene zarade za razdoblje od 26. kolovoza 1995. do njegova odlaska u mirovinu u siječnju 1999. u iznosu od 53.552,48 kuna, zajedno sa zakonskim kamatama (vidi stavak 64. ove presude). Sud primjećuje da je 1995. godine V.B. bila zaposlena kao liječnik cenzor u generalnoj direkciji tuženog društva i da je, u vrijeme dostavljanja mišljenja u podnositeljevu predmetu (2006. godine i u veljači 2007.), bila predsjednica upravnog odbora društva kćeri tuženog društva (vidi stavak 29. ove presude).

66. U skladu s tim, s obzirom na predmet domaćeg postupka, ulogu koju su nalaz i mišljenje V.B. imali u tom postupku i njezin visoki položaj u tuženom društvu i njegovu društvu kćeri, Sud smatra da je nepristranost V.B. mogla biti podložna sumnji, ili se u najmanju ruku moglo doimati da je podložna sumnji, i da se bojazni podnositelja u tom pogledu mogu smatrati razumnima i objektivno opravdanim (usporedi gore navedeni predmet *Sara Lind Eggertsdóttir*, stavci 51. i 53.).

67. Međutim, drugostupanjski sud odbio je ispitati podnositeljev prigovor u tom pogledu uz obrazloženje da je podnositelj to pitanje prvi put iznio u svojoj žalbi protiv prvostupanjske presude (vidi stavak 29. ove presude).

68. U ovom trenutku Sud naglašava da ovdje nije riječ o sadržaju nalaza i mišljenja V.B. ili pitanju je li smanjena radna sposobnost podnositelja zahtjeva nakon 26. kolovoza 1995. zaista bila povezana s prometnom nesrećom, već je li se V.B. kao vještakinju u parničnom postupku moglo smatrati objektivno nepristranom. U takvim je situacijama u pitanju povjerenje javnosti u pravosudni sustav, pri čemu je dojam vrlo važan (vidi gore navedeni predmet *Bajić*, stavak 102.).

69. Sud će stoga prvo ispitati može li se činjenica da nedostatak neutralnosti V.B. nije istaknut tijekom postupka pred prvostupanjskim sudom pretežito i objektivno pripisati podnositelju zahtjeva (vidi, *mutatis mutandis*, *Zubac protiv Hrvatske* [VV], br. 40160/12, stavci 114. i 121., 5. travnja 2018.).

70. Sud primjećuje da je u hrvatskom pravu propisano nekoliko zaštitnih mjera za osiguranje formalne i *de facto* neovisnosti i nepristranosti vještaka te pouzdanosti vještačenja (vidi *Jurica protiv Hrvatske*, br. 30376/13, stavci 93. – 94., 2. svibnja 2017.). Te zaštitne mjere odnose se na procesna prava stranaka u postupku, kao i na dužnosti vještaka i suda koji vodi postupak. Sud će stoga ispitati jesu li te zaštitne mjere pravilno primijenjene u ovom predmetu.

71. Sud primjećuje da su na temelju članka 253. stavka 3. Zakona o parničnom postupku vještaci, kao i pravne osobe u kojima rade, mogli od suca koji ih je odredio zatražiti da ih oslobodi dužnosti vještačenja u predmetu (vidi stavak 34. ove presude).

72. Imajući u vidu da radni odnos vještaka, privremen ili stalan, u pravnoj osobi koja je stranka u postupku predstavlja razlog za izuzeće vještaka iz sudjelovanja u predmetu (vidi stavke 29. – 30. ove presude), Sud smatra da je V.B., koja je u jednom trenutku bila zaposlena kao liječnik cenzor u generalnoj direkciji tuženog društva i koja je u vrijeme dostavljanja mišljenja u podnositeljevu predmetu bila predsjednica upravnog odbora društva kćeri tuženog društva, svakako imala razloga o toj okolnosti obavijestiti prvostupanjski sud. Međutim, ona to nije učinila.

73. Sud nadalje primjećuje da je na temelju članka 251. Zakona o parničnom postupku, koji je bio na snazi u to vrijeme, za određivanje vještačenja bio nadležan sud koji vodi postupak (vidi stavak 27. ove presude).

74. Nadalje, iako je na ročištu održanom 5. veljače 2007. sudac upozorio V.B. na pravne posljedice davanja lažnog iskaza (članak 258. stavak 1. Zakona o parničnom postupku), nije ju pozvao da se izjasni o svojem odnosu sa strankama u postupku (vidi stavak 17. ove presude). Sud primjećuje da je to predstavljalo informaciju o kojoj je sudac bio izričito dužan pitati vještaka, na temelju članka 258. stavka 2. Zakona o parničnom postupku (vidi stavak 40. ove presude).

75. Istovremeno, nema naznaka da su sudac prvostupanjskog suda koji je V.B. odredio za vještaka (vidi stavak 12. ove presude) ili sudac koji je pravomoćno presudio u predmetu (vidi stavak 26. ove presude) znali za njezine profesionalne veze s tuženim društvom (vidi nasuprot tome, gore navedeni predmet *Sara Lind Eggertsdóttir*, stavak 24., i gore navedeni predmet *Bajić*, stavak 33., u kojima su domaći sudovi znali za vezu između vještaka i tuženika odnosno okrivljenika, ali su zaključili da ta veza nema utjecaja na nepristranost vještaka).

76. V.B. je bila stalna sudska vještakinja za pitanja medicine rada, a prema navodima Vlade, na popisu stalnih sudskih vještaka nisu navedeni podaci o radnom odnosu ili drugim profesionalnim angažmanima vještaka (vidi stavak 53. ove presude). Teško je kritizirati nedostatak saznanja sudaca u tom pogledu u situaciji u kojoj ni odvjetnik koji je zastupao podnositelja zahtjeva u prvostupanjskom postupku, stručnjak čija je zadaća bila zastupati interese svog klijenta u predmetu, nije imao takva saznanja o tome.

77. Sud nadalje primjećuje da je člankom 254. Zakona o parničnom postupku propisana mogućnost stranke da podnese zahtjev za izuzeće vještaka (vidi stavak 37. ove presude). U ovom predmetu nesporno je da podnositelj zahtjeva tijekom postupka pred prvostupanjskim sudom nije podnio zahtjev za izuzeće V.B. iz predmeta.

78. S tim u vezi Sud primjećuje da se podnositelj zahtjeva nije raspitivao o V.B. ili njezinoj mogućoj vezi s tuženim društvom do donošenja prvostupanjske presude od 5. ožujka 2012. To je sveukupno obuhvaćalo razdoblje od šest godina. Istovremeno je imao dovoljno prilika da to učini. Prisustvovao je ročištu na kojem je ona određena za vještaka u njegovu

predmetu (vidi stavak 12. ove presude). Upoznat je s njezinim nalazom i mišljenjem i ispitao ju je na ročištu (vidi stavak 17. ove presude). Prvostupanjsku presudu u kojoj se pozivalo na nalaz V.B. nekoliko puta je ukinuo drugostupanjski sud (vidi stavke 19. – 26. ove presude). U svojoj žalbi protiv prvostupanjske presude donesene 5. ožujka 2012., u kojoj je prvi put otvorio to pitanje, priznao je da su informacije o vezi između V.B. i tuženog društva bile javno dostupne (vidi stavak 28. ove presude). Nije tvrdio, ni pred domaćim sudovima ni pred Sudom, da su potonje informacije postale dostupne tek nakon što je prvostupanjski postupak okončan (vidi stavke 28. i 52. ove presude).

79. Stoga se može reći da podnositelj zahtjeva, koji je u prvostupanjskom postupku bio zastupan po odvjetniku, nije postupao s potrebnom revnošću u pogledu osobe koja je određena za vještaka u njegovu predmetu i nije iskoristio svoja procesna prava u tom pogledu. Doista, u tako važnoj stvari za podnositelja zahtjeva, očekivalo bi se, a u smislu domaćeg prava i prakse zahtijevalo, da se podnositelj raspita o osobi određenoj za vještaka u njegovu predmetu i podnese zahtjev za izuzeće vještaka tijekom prvostupanjskog postupka (vidi, *mutatis mutandis*, *Zahirović protiv Hrvatske*, br. 58590/11, stavci 35. – 36., 25. travnja 2013.).

80. Budući da to pitanje nije otvoreno tijekom prvostupanjskog postupka, drugostupanjski sud bio je spriječen ispitati ga (vidi stavak 29. ove presude). S obzirom da se ta situacija pretežito i objektivno mogla pripisati podnositelju, Sud smatra da i štetne posljedice te situacije treba snositi podnositelj (vidi, *mutatis mutandis*, gore navedeni predmet *Zubac*, stavak 121.).

81. Sud nadalje primjećuje da domaći sudovi nisu samo prihvatili nalaz i mišljenje koje je izradila V.B. već su je i pozvali da dostavi dopunski nalaz i mišljenje kako bi dalje rasvijetlila pitanja koja su bila nejasna te su je saslušali na javnoj raspravi u prisutnosti stranaka, koje su joj mogle postavljati pitanja (vidi stavke 15. i 17. ove presude). U podnesku od 15. veljače 2007. podnositelj se čak, u prilog svom zahtjevu, pozvao na iskaz koji je V.B. dala na ročištu (vidi stavak 18. ove presude). Ujedno su domaći sudovi propisno ispitali nalaz i mišljenje te, na temelju zaključka V.B. da ne postoji nikakva veza između prometne nesreće i smanjene radne sposobnosti podnositelja nakon 26. kolovoza 1995., odbili sporni dio podnositeljeva tužbenog zahtjeva (vidi stavke 27 i 29 ove presude). Stoga se domaćim sudovima ne može zamjeriti način na koji su ocijenili nalaz i mišljenje V.B.

82. Zaključno, Sud smatra da je podnositelj zahtjeva učinkovito sudjelovao u postupku određivanja vještačenja i pribavljanja nalaza i mišljenja koji su upotrijebljeni za odlučivanje o osnovanosti njegova tužbenog zahtjeva i da činjenica da drugostupanjski sud nije ispitao prigovor o neutralnosti vještakinje V.B., što je situacija koju je pretežito i objektivno uzrokovao podnositelj (vidi stavak 80. ove presude), nije dovela

do povrede njegova prava na pošteno suđenje na temelju članka 6. stavka 1. Konvencije.

83. U skladu s tim, Sud utvrđuje da nije došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije.

IZ TIH RAZLOGA SUD

1. *utvrđuje* jednoglasno da je zahtjev dopušten;
2. *presuđuje*, s četiri glasa prema tri, da nije došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije.

Sastavljeno na engleskom jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 13. siječnja 2022. u skladu s pravilom 77. stavcima 2. i 3. Poslovnika Suda.

Liv Tigerstedt
Zamjenica tajnika

Péter Paczolay
Predsjednik

U skladu s člankom 45. stavkom 2. Konvencije i pravilom 74. stavkom 2. Poslovnika Suda, ovoj se presudi prilažu sljedeća izdvojena mišljenja:

- (a) suglasno mišljenje suca Sabata;
- (b) zajedničko suprotstavljeno mišljenje sutkinje Turković i sudaca Paczolaya i Felicija.

P.P.C.
L.T.

SUGLASNO MIŠLJENJE SUCA SABATA

84. Iako se u potpunosti slažem sa zaključkom većine da nije došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije te s mnogim razlozima na kojima moji cijenjeni kolege u toj većini temelje taj zaključak, uz dužno poštovanje, ne slažem se s određenim drugim utvrđenjima.

85. Vijeće je bilo suočeno s prilično neobičnim predmetom, u kojem su u razdoblju od šest godina (vidi stavke 11. – 13. i 28. presude vijeća („presuda”)) donesene četiri presude prvostupanjskog suda (vidi stavke 19., 23., 25. i 27. presude) i četiri presude žalbenog suda (vidi stavke 22., 24., 26. i 28. presude). Podnositelj zahtjeva nije iznio nikakav prigovor niti otvorio neko drugo pitanje o neutralnosti vještakinje koju je odredio sud, a čiji su nalaz i mišljenje imali odlučnu ulogu u ocjeni dijela podnositeljeva tužbenog zahtjeva (vidi stavak 65. presude). Naposljetku, nakon promjene odvjetnika koji je zastupao podnositelja zahtjeva, to pitanje, kao dio postupovne povrede, izneseno je u žalbi protiv četvrte prvostupanjske presude (vidi stavak 28. presude).

86. Prema mjerodavnom domaćem građanskom postupovnom pravu (hrvatski Zakon o parničnom postupku („Zakon”) iz stavka 32. i sljedećih stavaka presude), vještak kojega određuje sud odabire se, na temelju članka 252. Zakona, prvenstveno s odobrenih popisa stalnih sudskih vještaka, što je sustav koji je raširen u Europi kako bi se javnosti pružile prethodne informacije o osobama koje mogu biti određene za vještaka, i to kako bi se moguća pitanja o njihovoj profesionalnosti i neutralnosti mogla pravovremeno riješiti.

87. Nadalje, u domaćem su Zakonu, opet u skladu s nekoliko drugih europskih sustava parničnog postupka, utvrđeni rokovi za dovođenje neutralnosti vještaka u sumnju.

Stoga, na temelju članka 254. stavka 2. Zakona,

„Stranka je dužna podnijeti zahtjev za izuzeće vještaka čim sazna da postoji razlog za izuzeće, a najkasnije prije početka izvođenja dokaza vještačenjem. Ako je sud prije određivanja vještaka saslušao stranku o osobi vještaka, stranka se dužna tom prilikom izjasniti o izuzeću.“

Nadalje, na temelju članka 254. stavka 6. Zakona,

„Ako je stranka saznala za razlog izuzeća poslije obavljenog vještačenja i prigovara vještačenju iz tog razloga, sud će postupiti kao da je zahtjev za izuzeće stavljen prije obavljenog vještačenja.“

Na temelju članka 254. stavka 5. Zakona,

„Protiv rješenja kojim se prihvaća zahtjev za izuzeće nije dopuštena žalba, a protiv rješenja kojim se zahtjev odbija nije dopuštena posebna žalba.“

Na temelju članka 352. stavka 2. Zakona

„Ako stranka nije tijekom prvostupanjskoga postupka... materijalnopravni ili postupovnopravni prigovor o pitanju na koji

prvostupanjski sud ne pazi po službenoj dužnosti, ona taj prigovor ne može iznijeti u žalbi.“

Na temelju članka 377. stavak 1. Zakona, u vezi ponavljanja postupka pred prvostupanjskim sudom nakon ukidanja presude žalbenog suda, „Prvostupanjski sud dužan je izvesti sve parnične radnje i raspraviti sva sporna pitanja na koja je upozorio drugostupanjski sud u svom rješenju.“

88. Imajući gore navedeno na umu, smatram da prigovor koji je podnositelj zahtjeva iznio protiv određivanja vještakinje, i to prvi put u svojoj četvrtoj žalbi podnesenoj 16. ožujka 2012., očito nije bio valjan prema domaćem pravu. U tom pogledu, u potpunosti se slažem sa stavicima 79. – 80. presude, prema kojima „podnositelj zahtjeva ... nije postupao s potrebnom revnošću ... i nije iskoristio svoja procesna prava” u sustavu u kojem je propisano da se pitanje neutralnosti vještaka mora otvoriti tijekom prvostupanjskog postupka, pri čemu je „drugostupanjski ... sud bio spriječen ispitati ga”. Taj skup pravila, kao što sam već spomenuo, u skladu je i s europskim konsenzusom koji proizlazi iz komparativne analize parničnih postupaka i koji je izrazito relevantan za nadzor ljudskih prava koji se temelji na supsidijarnosti: ne može se smatrati da je u domaćem sustavu došlo do povrede članka 6. stavka 1. zbog nedostatka neutralnosti vještaka kojega je odredio sud, a na čiji se nalaz i mišljenje sudac pozvao, ako su postojala djelotvorna pravna sredstva za izuzeće tog vještaka, ali nije podnesen zahtjev za izuzeće u razumnom postupovnom roku (isto bi vrijedilo, *mutatis mutandis*, za pitanja koja se odnose na nedostatak nepristranosti pojedinog suca, ali u tom području nalazim određene ograničene iznimke – vidi moje suprotstavljeno mišljenje u predmetu *Škrlj protiv Hrvatske*, br. 32953/13, stavak 14., 11. srpnja 2019.).

89. Važno je i da se ne nazire proizvoljnost u sustavu, kao što je hrvatski sustav, u kojem je propisano da se određivanje nekog vještaka treba osporiti što prije, pa čak i ako su nalaz i mišljenje već dostavljeni, i u kojem je predviđeno da se, u nedostatku osporavanja, prigovor proglašava nedopuštenim i, ključno, da se ne može podnijeti u žalbenom postupku. Ne može se govoriti ni o kakvoj povredi članka 6. stavka 1. jer je mogući nedostatak koji je povezan s navodnim nedostatkom neutralnosti vještaka u svakom slučaju otklonjen zbog neaktivnosti podnositelja zahtjeva po tom pitanju. Da je Sud utvrdio da takav sustav nije u skladu s člankom 6. stavkom 1., funkcioniranje rokova, koji su bitan dio urednog parničnog postupka, bilo bi potpuno narušeno.

90. Zbog te iste opasnosti prethodno se nisam složio s mišljenjem većine u drugom predmetu protiv Hrvatske (vidi suprotstavljeno mišljenje u gore navedenom predmetu *Škrlj protiv Hrvatske*), u kojem nije podnesen zahtjev za izuzeće suca, a većina je ipak utvrdila povredu. Ukazao sam na rizik da bi parnične stranke koje nisu propisno podnijele zahtjev za izuzeće suca u okviru domaćeg sustava mogle otvarati pitanja pristranosti izravno pred

Sudom, čak i na temelju manjih sumnji, koje bi Sud zatim bio dužan ocijeniti prihvaćajući ulogu suda četvrtog stupnja, što smatram neprihvatljivim. Zatim sam uputio na načelo da „... kad domaće pravo nudi mogućnost za uklanjanje uzroka zabrinutosti ..., od podnositelja koji uistinu vjeruje da postoje takve okolnosti o kojima se može raspravljati očekuje se (a, u smislu nacionalnog prava, i zahtijeva) da im prvom prilikom prigovori” (vidi *Zahirović protiv Hrvatske*, br. 58590/11, stavci 35. – 36., 25. travnja 2013., koji se odnose, očito, na suca, ali su primjenjivi *a fortiori* na pitanje koje se ovdje razmatra).

91. U tom kontekstu sada sa zadovoljstvom primjećujem da se u presudi, u njezinim ključnim stavcima 79. – 80., priznavanjem uloge postupovnih rokova u sprječavanju naknadnih raspravljanja o neutralnosti vještaka, implicitno odriče presude u predmetu *Škrlj, mutatis mutandis*, i da se to čini, *inter alia*, pozivanjem na načelo iz predmeta *Zahirović* (vidi, posebice, stavak 79. presude).

92. Nadalje, smatram da je, sukladno tome, obrazloženje presude hrvatskog drugostupanjskog suda, kako je potvrđeno na višim sudovima i citirano u posljednjem dijelu stavka 29. presude Vijeća, bilo u potpunosti u skladu s člankom 6. stavkom 1. Konvencije.

93. Možda se može primijetiti i da se, s obzirom da nikakvo pitanje o neutralnosti vještaka nije bilo postavljeno kada je podnesena prva žalba (od njih četiriju), čini da je u hrvatskom sustavu parničnog postupka strankama dopušteno da, putem daljnjih žalbi nakon vraćanja predmeta na ponovno suđenje (a ovdje ih je bilo još tri), podnose nove prigovore o prethodnim prvostupanjskim postupcima protiv kojih je žalba već bila podnesena. U drugim sustavima to ne bi bilo dopušteno jer bi „pitanja” koja nisu bila postavljena, ali koja su mogla biti postavljena, bila obuhvaćena pravomoćnošću (*res judicata*), unutar takozvanih granica devolutivnog učinka žalbi (vidi gore citirani članak 377. stavak 1., u kojem se spominju „pitanja”).

94. Posljedično, presuda većine jednako je tako mogla tu završiti, to jest, utvrđivanjem da se o istim takvim predmetima već odlučivalo i, ako je potrebno, ponavljanjem pravila iz predmeta *Zahirović* u odnosu na suprotan pristup primijenjen, *mutatis mutandis*, u predmetu *Škrlj*. Međutim, presuda ne završava tako jer se dodatno razvijaju brojna utvrđenja, i činjenična i pravna, koja su naravno samo *obiter dicta* s obzirom na obuhvatnost načela iz predmeta *Zahirović*. Da, tu je problem: budući da su u tim *obiter dicta* razmatranjima važne značajke koje se odnose na tumačenje i primjenu pravnih standarda o neutralnosti vještaka, takva dodatna (i prema mojem mišljenju nepotrebna) utvrđenja ne samo da stvaraju nejasnoće u odnosu na *ratio decidendi* presude već i oslabljuju snagu pravila iz predmeta *Zahirović* i stoga idu u prilog odstupanju od njega. Stoga ću pokušati točno odrediti te neprihvatljive (*obiter*) dijelove presude i objasniti zašto su neprihvatljivi.

Pritom ću, ako bude potrebno, podsjetiti na neke relevantne stavke domaćeg zakonodavstva.

95. Za početak bih ponovio (vidi stavke 35. – 36. presude) da, nakon što budu određeni, vještaci mogu biti izuzeti na temelju članka 254. stavka 1. Zakona iz istih razloga kao i sudac; međutim, dok se na temelju članka 71. u odnosu na suca može podnijeti zahtjev za izuzeće ako je u postupku sudjelovao kao svjedok ili vještak, to ne vrijedi za vještake koje određuje sud, što je pravilo koje je u skladu s dobro utvrđenim konceptom da „neutralnost” vještaka ima manji prioritet od „nepriistranosti” sudaca, a koje objašnjava i zašto je stručnost vještaka obično važnija od potpune distance od predmeta spora i stranaka u predmetu.

U svakom slučaju, zbog upućivanja u članku 254. stavku 1. Zakona na članak 71., vještak može biti izuzet, *inter alia*,

„ako stalno ili privremeno radi u pravnoj osobi koja je stranka u postupku” (isticanje dodano).

Na temelju te odredbe, dana 4. rujna 2012. drugostupanjski sud odbio je četvrtu podnositeljevu žalbu kao neosnovanu smatrajući (osim činjenice da je zahtjev za izuzeće nevaljan iz postupovnih razloga, a na kojoj se činjenici temelji presuda kako je prethodno navedeno) da ne postoje stvarni razlozi za takvo izuzeće jer vještakinja – „u vrijeme kada je dostavila nalaz i mišljenje nije bila zaposlena kod tuženog društva, već je cenzor liječnik u njegovoj generalnoj direkciji bila 1995. godine i ... od ožujka 2004. do odlaska u mirovinu ... bila [je] predsjednica upravnog odbora” [jednog od društava kćeri tuženog društva] (vidi stavke 28. – 29. presude, koji sadržavaju i informacije o društvu kćeri; isticanje dodano).

Smatram da je to utvrđenje domaćeg suda, potvrđeno na daljnjim instancama, ključno za ocjenu neutralnosti vještakinje. Prema mojem mišljenju, u obrazloženju domaćeg suda nisu vidljivi nikakvi nedostaci u pogledu činjenica i sadržaja primjenjivih pravnih standarda utvrđenih zajedničkim djelovanjem članka 254. stavka 1. i članka 71. Zakona. Stoga sam prilično iznenađen što u presudi većine nije naglašena uloga utvrđenja domaćeg suda. Ukratko, očekivao bih da, budući da je izuzeće vještaka moguće samo „ako stalno ili privremeno radi u pravnoj osobi koja je stranka u postupku” (isticanje dodano), moji cijenjeni kolege potvrde ispravnost pristupa domaćih sudaca. Iznenađujuće, oni ne dijele taj stav te, u stavku 66. presude, s kojim se stoga ne mogu složiti, većina prihvaća da je vještakinja imala „visoki položaj u tuženom društvu i njegovu društvu kćeri” pa je njezina „nepriistranost ... mogla biti podložna sumnji, ili se u najmanju ruku moglo doimati da je podložna sumnji”.

Doista, kako je ispravno objasnio domaći sud, vještakinja nije „*stalno ili privremeno radi[la] u pravnoj osobi koja je stranka u postupku*” jer je u vrijeme vještačenja bila u profesionalnom odnosu s drugim društvom koje nije bilo stranka u postupku (iako je potonje bilo društvo kći tuženog društva, nije se trebalo poistovjećivati s „pravnom osobom” koja je stranka

u postupku), dok je u izravnom radnom odnosu s tuženikom bila 1995. godine, jedanaest godina prije nego što je određena za vještaka.

Iako bi podnositelj zahtjeva mogao osporavati neutralnost vještaka po drugim osnovama na temelju članka 71. Zakona (što se nije dogodilo), želim podsjetiti da je ovdje riječ samo o gore navedenom tekstu članka 71. i da pravila o izuzeću, kao iznimke od općeg pravila o prihvatljivosti vještaka uvrštenih na sudske popise, podliježu strogom tumačenju; stoga je svaka sumnja trebala biti riješena u korist opće odredbe, a ne iznimke. Vještakinju se, barem prema tekstu odredbe o kojoj je riječ, trebalo smatrati neutralnom.

96. Isto tako, čini mi se netočnim to što u stavcima 71. i 72. presude većina smatra da je vještakinja, s obzirom na odredbe članka 253. stavka 3. Zakona, „svakako imala razloga ... obavijestiti ... sud” o svom nedostatku neutralnosti te čak i zatražiti da bude oslobođena svoje dužnosti. Budući da nije bilo razloga za izuzeće, nije bilo razloga za obavještavanje o bilo kakvim okolnostima (prema tome, implicitno upućivanje na obveze pružanja obavijesti o sukobu interesa koje proizlaze iz etičkih pravila, koja se spominju i kao relevantan pravni materijal u presudi, djeluje mi neprikladno, jer nije postojao pravni sukob interesa niti su dokazani bilo koji drugi činjenični elementi koji ukazuju na pristranost).

97. Iako ponovno ističem da mi je teško razumjeti dva gore navedena utvrđenja većine (vidi stavke 12. i 13. ovog mišljenja), postoji sumnja da se za njih može pronaći objašnjenje u činjenici da se u stavku 36. presude na članak 71. upućuje neizravno, ne citirajući doslovno mjerodavnu odredbu; stoga se može tvrditi da je uporaba prošlog vremena u tom odlomku stvorila nejasnoće, te je stoga većina bila uvjerena da su prijašnji radni odnosi bili jednako relevantni, što je, međutim, jasno isključeno uporabom sadašnjeg vremena u izvornoj odredbi. Čak i da to jest objašnjenje, ipak je došlo do nenamjerne pogreške u obrazloženju većine.

98. Slično tome, kako bih izrazio svoje neslaganje s još jednim prilično dvosmislenim utvrđenjem u stavku 73. presude većine, podsjećam da je člankom 251. Zakona propisano, *inter alia*, da

„Prije nego što odredi koje će osobe uzeti za vještake sud će o tome saslušati stranke. U hitnim slučajevima sud može odrediti vještaka iako prije toga stranke nisu saslušane.”

U ovom predmetu podnesak stranke podnesen je 29. ožujka 2006. i u njemu se predlaže određivanje vještaka (vidi stavak 11. presude), a ročište je održano istog dana (vidi stavak 12. presude).

S obzirom na taj kontekst, i iako iz teksta stavka 12. presude proizlazi da sud nije postavio nikakvo izravno pitanje strankama u vezi s karakterom vještaka, mora se zaključiti da su, u smislu gore navedenog članka 251., stranke bile propisno saslušane o prijedlogu za određivanje vještaka: domaći sud primio je pisani prijedlog tužene stranke i sazvaio je ročište na kojem se podnositelj pojavio, tako da je postupak bio u skladu s načelom kontradiktornosti. Naravno, u takvim okolnostima nema potrebe da se u

raspravnom zapisniku zabilježi cijeli niz pitanja obuhvaćenih na ročištu. Isto tako, u pravilu, ako je neko pitanje prešutno preskočeno „u raspravnom zapisniku”, nema razloga smatrati da stranke nisu saslušane o tom pitanju ako je isto pitanje bilo jedno od onih o kojima se treba raspravljati zbog prijedloga, kojemu se nijedna stranka nije usprotivila, pa je stoga prihvaćen. U svakom slučaju, da je došlo do takvog postupovnog nedostatka, opet bi na strankama bilo, prema mjerodavnim pravilima parničnog postupka, da što prije podnesu prigovor, dok je u ovom predmetu prošlo šest godina, a da nitko nije izrazio sumnju u način na koji je to ročište provedeno. Primjenjiva pravila parničnog postupka u rukama su stranaka i, ako stranke imaju nešto reći, trebale bi to učiniti, kao što sam već naveo pozivajući se na praksu Suda.

Imajući to u vidu, a s obzirom da Sud ne može zamjeriti domaćem sudu što nije „izričito” saslušao stranke o određivanju vještaka, iako je sazvano ročište na kojem je pisani podnesak ispitan i prihvaćen, (još jednom) ne mogu razumjeti sadržaj stavka 73. presude, u kojem se, nakon navođenja članka 251. Zakona, za određivanje vještačenja navodi da je za to pitanje „bio nadležan sud koji vodi postupak”. Što god to značilo, smatram da se u postupanju domaćeg suda ne može nazrijeti nikakav nedostatak u postupovnim koracima koji su doveli do određivanja vještakinje.

99. Na kraju, moram naglasiti da se u stavku 74. presude izražava i stav da je domaći sud prema Zakonu bio „izričito dužan” pozvati vještakinju „da se izjasni o svom odnosu sa strankama”, no to „nije” učinio, iako je vještakinja upozorena na pravne posljedice davanja lažnog iskaza. Većina upućuje na odredbu članka 258. Zakona u dijelu u kojem glasi:

„[U]pozorit će se [vještak] i na posljedice davanja lažnog iskaza. Nakon toga će se vještak pitati za ime i prezime, ime oca, boravište, mjesto rođenja, godine života i njegov odnos sa strankom.”

100. Ponovno, prethodni odlomak obrazloženja većine djeluje mi nejasno. Prema mom mišljenju, što god se u domaćem zakonu smatralo davanjem lažnog iskaza, propust navođenja relevantnog odnosa može biti relevantan samo ako je takav relevantan odnos postojao. Inače, sudski su zapisnici obično kratko i oskudno sročeni. Ono što je bitno za naš predmet je da nije postojao relevantan radni odnos, što je domaći sud nedvosmisleno objasnio.

101. Zaključno, za potrebe razvoja sudske prakse Suda o postupovnim aspektima podnošenja zahtjeva za izuzeće sudskih vještaka, obrazloženja presuda imaju veliku vrijednost; međutim, neka druga, ponekad nejasna, obrazloženja, iako se treba smatrati da predstavljaju *obiter dicta*, neprihvatljiva su i potrebno ih je pojasniti.

ZAJEDNIČKO SUPROTSTAVLJENO MIŠLJENJE SUTKINJE TURKOVIĆ I SUDACA PACZOLAYA I FELICIJA

1. Nažalost, ne možemo se složiti sa stavom većine u ovom predmetu da nije došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije.

2. Slažemo se s većinom da se može reći da podnositelj zahtjeva, koji je u prvostupanjskom postupku bio zastupan po odvjetniku, nije postupao s potrebnom revnošću u pogledu osobe koja je određena za vještaka u njegovu predmetu i nije iskoristio svoja procesna prava u tom pogledu. Doista, podnositelj zahtjeva nije se raspitivao o V.B. ili njezinoj mogućoj vezi s tuženim društvom do donošenja prvostupanjske presude od 5. ožujka 2012., kada je već prošlo sveukupno šest godina. Međutim, imao je dovoljno prilika da to učini. Kao prvo, prisustvovao je ročištu na kojem je V.B. određena za vještaka u njegovu predmetu (vidi stavak 12. ove presude) te je upoznat s njezinim nalazom i mišljenjem i ispitaio ju je na ročištu (vidi stavak 17. ove presude). Kao drugo, prvostupanjsku presudu u kojoj se pozivalo na nalaz V.B. nekoliko puta je ukinuo drugostupanjski sud (vidi stavke 19. – 26. ove presude). Konačno, u svojoj žalbi protiv prvostupanjske presude donesene 5. ožujka 2012., u kojoj je prvi put otvorio to pitanje, podnositelj zahtjeva priznao je da su informacije o vezi između V.B. i tuženog društva bile javno dostupne (vidi stavke 28. i 78. presude).

3. Međutim, smatramo da se gore navedena razmatranja ne mogu staviti na teret podnositelju u mjeri u kojoj bi on trebao trpjeti štetne posljedice, u okolnostima u kojima je vještakinja od početka znala da je u ozbiljnom sukobu interesa, a to nije prijavila.

4. U ovom predmetu V.B. je u jednom trenutku bila zaposlena kao liječnik cenzor u generalnoj direkciji tuženog društva i, u vrijeme dostavljanja mišljenja u podnositeljevu predmetu, bila je predsjednica upravnog odbora društva kćeri tuženog društva (vidi stavak 65. presude). Prema zakonu, radni odnos vještaka, privremen ili stalan, u pravnoj osobi koja je stranka u postupku predstavljao je razlog za izuzeće vještaka iz sudjelovanja u predmetu (vidi stavke 35. – 36. presude). Stoga je V.B. svakako imala razloga o toj okolnosti obavijestiti prvostupanjski sud, a štoviše, na temelju Etičkog kodeksa sudskih vještaka, to je bila dužna učiniti. Nadalje, budući da se prema zakonu vještake trebalo tretirati na isti način kao i suce, ona je bila zakonski dužna prijaviti tu činjenicu (vidi stavke 36. i 46. presude), ali to nije učinila.

5. Sud je imao dovoljno razloga da je izuzme, ali to nije učinio jer je podnositelj to pitanje otvorio tek tijekom drugostupanjskog postupka. Da se radilo o sucu, to bi se smatralo apsolutnim razlogom za automatsko izuzeće u bilo kojem stadiju sudskog postupka (vidi stavak 36. presude). Smatramo da bi se vještake trebalo tretirati na isti način kao i suce u okolnostima u kojima postoji ozbiljan sukob interesa, kao u ovom predmetu, kako bi se

očuvao integritet sudskog postupka i povjerenje javnosti, čak i ako to znači da bi djelotvornost sudskog postupka u određenoj mjeri bila smanjena.

6. Nadalje primjećujemo da je na temelju članka 251. Zakona o parničnom postupku, koji je bio na snazi u to vrijeme, za određivanje vještačenja bio nadležan sud koji vodi postupak (vidi stavak 33. presude). Iz zapisnika s ročišta na kojem je sud V.B. odredio za vještaka ne proizlazi da je sudac saslušao podnositelja u pogledu izbora vještaka, kako je propisano mjerodavnom odredbom, niti ga je išta pitao u tom pogledu (vidi stavke 12. i 33. presude). Čini se da je V.B. bila sučev izbor i smatramo razumljivim da je podnositelj zahtjeva vjerovao u njezinu neutralnost.

7. Nadalje, iako je na ročištu održanom 5. veljače 2007. sudac upozorio V.B. na pravne posljedice davanja lažnog iskaza (članak 258. stavak 1. Zakona o parničnom postupku), nije ju pozvao da se izjasni o svom odnosu sa strankama u postupku (vidi stavak 17. presude). Primjećujemo da je to predstavljalo informaciju koju je na temelju članka 258. stavka 2. Zakona o parničnom postupku sudac bio izričito dužan pribaviti od vještaka (vidi stavak 40. ove presude).

8. Prema tome, prvostupanjski sud nije primijenio pravilo namijenjeno otklanjanju mogućih razloga za zabrinutost u pogledu neutralnosti vještaka koji sudjeluju u postupku. Drugim riječima, nije pružio priliku vještakinji da izričito poredne ili otkrije svoju vezu s tuženim društvom, što bi podnositelju pružilo mogućnost da na toj osnovi zatraži njezino izuzeće iz predmeta.

9. Konačno, na temelju članka 251. stavka 4. Zakona o parničnom postupku, prvostupanjski sud je uvijek mogao odrediti drugog vještaka (vidi stavak 33. presude). Stoga nismo u potpunosti uvjereni u tvrdnju Vlade da je sudac bio spriječen inicirati to pitanje po službenoj dužnosti čak i da je otkrio okolnosti koje dovode u sumnju nepristranost vještakinje.

10. S obzirom na navedene okolnosti, smatramo da se činjenica da nedostatak neutralnosti V.B. nije istaknut tijekom postupka pred prvostupanjskim sudom ne može pretežito i objektivno pripisati podnositelju zahtjeva (vidi, nasuprot tome, *Zubac protiv Hrvatske* [VV], br. 40160/12, stavak 121., 5. travnja 2018.).

11. Napominjemo da je razlog koji je drugostupanjski sud naveo za to što nije ispitao prigovor podnositelja zahtjeva, taj što na temelju članka 352. stavka 2. Zakona o parničnom postupku stranka prigovor o nekom pitanju na koje prvostupanjski sud nije bio nadležan paziti po službenoj dužnosti nije mogla prvi put iznijeti u žalbi (vidi stavak 29. presude).

12. Primjećujemo da drugostupanjski sud nije razmatrao je li podnositelj zahtjeva znao za vezu između V.B. i tuženog društva tijekom postupka pred prvostupanjskim sudom, a stoga ni je li podnositelj imao mogućnost podnijeti prigovor u to vrijeme. S obzirom da je podnositelj u svojoj žalbi naveo da je za tu okolnost saznao tek nakon donošenja prvostupanjske presude, ne može se reći da se prešutno složio s određivanjem vještakinje

čija je nepristranost podložna sumnji (usporedi, *mutatis mutandis*, *Beg S.p.a. protiv Italije*, br. 5312/11, stavak 138., 20. svibnja 2021.).

13. Nadalje, drugostupanjski sud nije razmatrao je li prvostupanjski sud propustio primijeniti postupovna pravila u pogledu određivanja vještačenja, koja uključuju njegovu dužnost na temelju članka 258. stavka 2. Zakona o parničnom postupku da pozove vještaka da se izjasni o svojem odnosu sa strankama (vidi stavak 40. presude), ni kako je ta okolnost mogla utjecati na donošenje zakonite i pravedne presude (vidi članak 354. stavak 1. Zakona o parničnom postupku, naveden u stavku 44. presude).

14. U skladu s tim, smatramo da se u situaciji kao što je u ovom predmetu, u kojoj je o važnom dijelu podnositeljeva tužbenog zahtjeva odlučeno na temelju mišljenja vještakinje koja je bila u čvrstoj profesionalnoj vezi s protivnom strankom, ali koja tu vezu nije otkrila na vlastitu inicijativu i koju sud nije pozvao da je otkrije kako to zahtijevaju nacionalna pravila, a podnositelj je za tu vezu saznao prekasno, ne može smatrati da je nemogućnost ispitivanja podnositeljevog prigovora o nedostatku neutralnosti vještakinje od strane domaćih sudova u skladu s pretpostavkama poštenog suđenja na temelju članka 6. stavka 1. Konvencije.

© 2022 Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava

Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava provjerio je točnost prijevoda, te proveo lekturu i pravnu redakciju istoga.